

Filistin'in Geleceği ve Siyonizmin Sonu

Özet

Bu bölümde, günümüzde bölgesel bir sorun olmanın ötesine geçerek evrensel bir insanlık davasına dönüşen Filistin davasının geleceğine dair kavramsal bağlamda bazı öngörüler değerlendirilmiştir. İşgalci İsrail'in uyguladığı sistematik soykırım, siyonizmin küresel bir güvenlik tehdidinde evrildiğini göstermiş ve uluslararası vicdanda ciddi bir kırılmaya sebep olmuştur. Bu vicdani kırılma, her ne kadar siyonist soykırımı durduracak fiili bir tepkiye henüz dönüşmemişse de Filistin'e gelecek vadeden siyonizmi ise sona yaklaştıran tasavvurlara kapı aralamıştır. Bu tasavvurların temel dayanağı, tarihi süreç ve sosyolojik tespitler ile bu süreçte dillendirilen bazı kavramların geleceğe dair umut taşıyan içerikleridir. Bu bağlamda öncelikle zulmün sürekliliğinin mümkün olmadığına dair dini ve tarihi perspektifler, Filistin direnişinin meşruiyetini güçlendirmektedir. Ayrıca Gazze soykırımı, uluslararası kurumların ve belgelerin inandırıcılığını zedelemiş, adalet ve barış için "Evrensel Kudüs Kriterleri" gibi yeni kavramsal çerçevelere olan ihtiyacı artırmıştır. Bu kriterler, farklı inanç ve kültürlerin adalet, barış ve birlikte yaşama zemininde var olabileceğini savunur. Ayrıca bölgesel iş birliği çağrısı niteliğindeki "Kudüs İttifakı", siyonist politikalara karşı ortak bir insani ve stratejik cevap olarak önerilmektedir. Bunların yanında bugün siyonizm, ahlaki, politik ve sosyolojik düzeylerde ciddi bir krizle karşı karşıyadır. Artan uluslararası izolasyon, Yahudi diasporasında yaşanan kopuş ve Filistin halkının direnci, bu ideolojinin sürdürülemez olduğunu göstermektedir. Nihayetinde siyonizmin sonu, evrensel adaletin ve insanlık vicdanının zaferini temsil edecektir.

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar
Mardin Artuklu Üniversitesi

Giriş

20. yüzyılın başlarından itibaren dünya siyasetinin merkezinde yer alan Filistin davası, zamanla bölgesel ya da Müslümanlara özgü bir mesele olmaktan çıkmış, evrensel bir insanlık meselesine dönüşmüştür. Bu dönüşüm, Filistin'in işgalinin yalnızca teritoryal bir sömürgecilik ya da kolonyalizm meselesi olmadığını, aynı zamanda ahlak, inanç, hukuk, adalet ve evrensel değerler açısından çok ciddi bir varoluş problemi teşkil ettiğini göstermektedir. Filistin halkının maruz kaldığı sistematik şiddet ve soykırım, "siyonizm" adı altında meşrulaştırılmaya çalışılan ideolojik, kolonyalist ve faşizan bir projenin tezahürü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hamas'ın 7 Ekim 2023'te gerçekleştirdiği ve siyonizmin şeytani yüzünü açığa çıkaran "Aksa Tufanı Harekâtı" ile sonrasındaki soykırım, siyonist yapının küresel ölçekte bir güvenlik tehdidinde dönüştüğünü ortaya koymuş ve siyonizme karşı küresel çapta bir farkındalık oluşturmuştur. Bu süreçte Gazze'nin yanı sıra Lübnan, Yemen, İran ve Suriye'ye yönelik saldırılar da söz konusu tehdidin bölgesel sınırları aştığını göstermektedir. Aynı zamanda, uluslararası kurumların ve güç dengelerinin büyük ölçüde siyonist çıkarlar doğrultusunda şekillendiği açıkça görülmektedir. Küresel vicdanda oluşan farkındalık, umut verici tepkiler doğursa da henüz siyonizme karşı etkili ve bütüncül bir stratejiye dönüşebilmiş değildir. Bu noktada en belirleyici unsur, siyonist yapının küresel sistem içerisindeki derin ekonomik, siyasi ve medya gücüdür.

Zulmün Süreliliği ve Sünnetullah

Tarihin en temel ilkelerinden biri olarak kabul edilebilecek "Zulmün Süreliliği" ilkesi ne kadar güçlü olursa olsun zulmün ve zalimin mutlak bir sonu olduğunu, zulüm arttıkça bu sonun daha hızlı geleceğini

Bununla birlikte, Filistin halkının kararlı direnişi, uluslararası kamuoyunda yükselen vicdani uyanış ve küresel politik dengelerdeki değişim, siyonist projenin hem yapısal bütünlüğünü hem de ahlaki meşruiyetini derinden sarsmıştır. Bu bağlamda, "Siyonist terör devleti nasıl durdurulabilir?" sorusu, çağdaş uluslararası ilişkiler literatüründe aciliyet arz eden temel sorulardan biri olarak öne çıkmaktadır.

Bu soruya pek çok açıdan cevap vermek mümkündür: Gazze'deki soykırımın, siyonizmin meşruiyetini derinden sarsması; insanlığın siyonizme karşı tarihte eş görülmemiş bir kararlılıkla kenetlenmesi; tüm baskılara rağmen direnişin varlığını sürdürebilmesi ve siyonizme karşı yeni ittifak zeminlerinin oluşması... Bunların tümü, bugün çıplak gözle görülebilen fakat gelecekte nasıl şekilleneceği kestirilemeyen güçlü yanıtlar olarak değerlendirilebilir. Gelinen aşamada mesele, gündelik siyasal ya da teknik değerlendirmelerin sınırlarını aşmış; insanlığın geleceğini şekillendirecek nitelikte köklü yaklaşımların ve ilkesel değerlendirmelerin geliştirilmesini zorunlu kılan bir mahiyet kazanmıştır. Biz bu çalışmada Filistin'in geleceği ve siyonizmin sonunu günlük politik yaklaşımların ötesinde şu kavramsallaştırmalar üzerinden değerlendireceğiz: Zulmün Süreliliği ve Sünnetullah, Evrensel Kudüs Kriterleri ve Kudüs İttifakı, siyonizmin krizi.

ifade eder. Anadolu'da sıklıkla kullanılan "Zulmün artsın, zulmün artsın ki tez yıkılasın" biçimindeki beddua, söz konusu ilkenin yerel ve kültürel ifadesidir. Bu deyiş, zulmün artmasının zalimin sonunu

hızlandıracağına dair toplumsal tecrübeyi yansıtır.

Her düşünce ve inanıştan toplumların asgari müştereklerinden biri olan "zulmün süreliliği" ilkesi aynı zamanda güçlü bir tarihi arka plana sahiptir. İslam düşüncesinde de üzerinde sıklıkla durulan konulardan biri de "zulüm ile abad olunamayacağıdır". "Küfür devam eder ama zulüm devam etmez" yaklaşımı zulmün süreliliği ilkesinin farklı bir şekilde ifadesi olarak kabul edilebilir. İslam düşüncesinde zulüm, adaletin zıddı ve her düzeyde sapma olarak tanımlanır. Kur'an'da geniş anlam yelpazesıyla kullanılan bu kavram; şirk, inkâr, zorbalık, istismar ve haksızlık gibi birçok tutumu kapsar. Siyasi bağlamda zulüm, özellikle iktidar sahiplerinin güçlerini kötüye kullanarak halkı sömürmesi anlamında değerlendirilir. Tarihi süreçte zalim düzenlerin sürdürülebilir olmadığı, hem ilahi yasalar (sünnetullah) hem insan fitratı hem de siyasal mekanizmalar açısından ortaya konmuştur. İbn Haldun gibi düşünürler, zulmün üretim ve sosyal yapıyı çökertici etkisine dikkat çekerek, adaletsiz uygulamaların devletin yıkımına giden süreci başlattığını belirtmişlerdir.¹ Zulmün uzun vadede sürdürülemezliği, Allah'ın kâinata yerleştiği ilahi denge ilkeleri, insanın fitri vicdan mekanizmaları ve toplumsal düzenin devamı için zorunlu olan yapısal gereklilikler çerçevesinde temellendirilebilir. İlahi adalet, zulmün ebediyen sürmesine izin vermez; zalime tanınan mühlet ise rahmetin, imtihanın ve tövbe imkânının bir tezahürü olarak değerlendirilir. Ancak bu mühletin sınırsız olmadığı, mazlumun yakarışı, toplumun direnci ve adalet talebinin birleşmesiyle nihayete erdiği vurgulanır. Zulmün sona ermesi elbette Allah'ın mutlak iradesine bağlıdır; ancak bu ilahî iradeyi tecelli ettiren unsurların başında, müminlerin sabır, mücadele ve sorumluluk

bilinciyle ortaya koydukları aktif çaba gelir. Nitekim tarih, zulümle temellenmiş birçok düzenin yıkıldığını ve adaleti öncelleyen toplumsal bilinçlenmenin bu çöküşte etkili olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle, İslam düşüncesi adaletin süreliliğini, zulmün ise kaçınılmaz çöküşünü hem metafizik hem sosyolojik temellere dayandırarak izah eder.

Burada altı çizilmesi gereken önemli bir husus da İslam düşüncesine göre; zulmün kendiliğinden bitecek bir şey olması ve bu konuda Müslümanlara bir sorumluluk yüklenmesidir. Tarih boyunca zulüm karşısında susmamak, İslam'ın temel ilkelerinden biri olmuştur. İslami ahlakın merkezinde yer alan adalet ilkesi, Müslüman bireyi yalnızca ibadetle sınırlı bir varlık olmaktan çıkararak, toplumsal sorumluluk taşıyan bir özneye dönüştürür. Bu sorumluluk, yalnızca Müslümanlara yönelik zulümler karşısında değil, evrensel ölçekte haksızlık ve adaletsizlikler karşısında da duyarlılık geliştirmeyi içerir.

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde, zulmedenlere karşı durmak, mazlumdan yana olmak ve adaleti ayakta tutmak emredilmektedir.² Hz. Peygamber'in hayatı, bu hakikatin en parlak örneğidir; O, yalnızca Müslümanların değil, bütün insanlığın merhamet ve adalet rehberi olmuştur. Bu nedenle, Müslümanın zulüm karşısındaki duruşu, onun kimliğini ve değerlerini görünür kılan, ahlakını ve imanını tartıya çıkaran en çetin imtihanlardan biridir.

Ne var ki günümüz dünyasında, İslam dünyasının önemli bir kesimi, zulüm karşısında ya sessiz kalmakta ya da konjonktürel ve politik kaygılarla zalimle mesafesini belirsizleştirmektedir. Bu durum, İslami değerlerin içinin boşaltılması ve hakikatin üzerinin örtülmesi anlamına gelir. Oysa Müslüman, zulme uğrayanın

kimliğine bakmaksızın adaletin yanında yer almalı; zalime karşı durmalıdır. Filistin özelinde ise, işgalci bir rejimin uluslararası hukuk normlarını ve temel insan haklarını hiçe sayarak yürüttüğü sistematik "soykırıma" suskun kalmak, sadece siyasi değil, aynı zamanda ahlaki bir çöküştür. Müslümanlar için bu tür durumlarda sessizlik bir tercih değil, bir ihanet biçimidir.

Evrensel Kudüs Kriterleri

Modern dünya, temelini İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi), Kopenhag Kriterleri ve Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi gibi çok sayıda uluslararası metne dayanmaktadır. Bu belgelerin uygulanmasından sorumlu başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok kuruluş sayılabilir. Bu kuruluşlar uzun süre boyunca uluslararası düzenin temel yapı taşları olarak kabul edilmiştir.

Söz konusu metinler, zaman içinde çeşitli açılardan eleştirilmiş olsa da, insan hakları, adalet ve barış gibi evrensel değerleri temsil ettikleri varsayımıyla anlamlı bir yere sahip olmuşlardır. Ancak Gazze'de yaşanan soykırım, bu yapıların inandırıcılığını ve etkisini derinden sarsmış; bu metinlerin ve kurumların insanlık adına taşıdığı iddiaları geçersiz kılmıştır. Bu süreç, yalnızca uygulamada yaşanan aksaklıkların değil, aynı zamanda bu metinlerin dayandığı anlayışın da artık sürdürülemez olduğunu göstermiştir.

Gelinen noktada, insanlığın karşı karşıya kaldığı krizler, mevcut anlayışla çözülemeyecek kadar derindir. Bu durum, yeni bir düşünsel zemin ve daha adil, daha kapsayıcı bir küresel yaklaşımın gerek-

Bilhassa entelektüel çevreler, akademi ve sivil toplum, sesini daha gür çıkarma sorumluluğuna sahiptir. Çünkü zulüm karşısında susanlar, zamanla zulmün parçası haline gelirler. İslami değerlerin savunulması, sadece teorik düzeyde değil, fiili düzlemde de cesaret ve direniş gerektirir.

liliğini açıkça ortaya koymaktadır. Artık insanlık hem değerlerini hem de bu değerleri korumaya yönelik her metni ve kurumu yeniden düşünmek zorundadır. Bu çerçevede şimdiye değin kullanılan en anlamlı ve kapsayıcı kavram "Evrensel Kudüs Kriterleri"dir. Kavram ilk kez Prof. Dr. Mehmet Görmez tarafından, Papa Francis'in 28-30 Kasım 2014'te Türkiye'yi ziyareti esnasında kullanılmıştır. Görmez, bu ziyareti sırasında Papa'ya Evrensel Kudüs Kriterleri Belgesini takdim ederek ortak çalışma teklifinde bulunmuştu³. Mehmet Görmez, Evrensel Kudüs Kriterlerinin hazırlanma gerekçesini Papa Francis'e şöyle izah etmiştir:

"Evrensel ilkeler ışığında yeni bir bakış açısına ve yeni bir anlayışa ihtiyaç vardır. Bugün insanlığın yeni bir merhamet sözleşmesine ihtiyacı vardır. Bu merhamet sözleşmesinin imzalanacağı yer de Kudüs'tür Bu nedenle biz İslami referanslardan hareketle; özü insana, inanca, kutsala, düşünceye, kültüre ve medeniyete saygıya dayalı birlikte yaşama ahlakının bazı temel ilkelerini bir kez daha insanlığın vicdanına duyurmak için son üç semavi dinin tarihini de dikkate alarak merkezde Kudüs'ün olduğu Evrensel Kudüs Kriterleri Belgesi başlıklı bir metin hazırladık. Bu metni esas alarak yeni bir iş birliği geliştirebiliriz. Bu kriterler çerçevesinde yeni bir ilişki biçiminin usulünü ele alan ortak bir komisyon oluşturalım. Dinlerin asli ilkelerini, ahlakı, samimiyeti esas alarak bir teolojik karşılaştırma yapmadan, diyalog gibi yanlışlara düşmeden, siz kendiniz, biz de kendimiz kalarak insanlığın

temel sorunlarına çareler üretmenin imkânlarını tartışalım. Açlığı, sefaleti, cehaleti konuşalım, zulüm ve baskılara karşı birlikte duralım, insan hakları ihlallerinin önüne geçelim”4

Mehmet Görmez başkanlığında bir heyet tarafından hazırlanan ve 25 maddeden oluşan bu metin Gazze Soykırımını yaşamadan önce hazırlanmış bir metindir. Gazze Soykırımı ile birlikte insanlığın etrafında adaleti yeniden inşa edeceği böyle bir metne olan ihtiyacı daha da artmıştır. 2014'te hazırlanan ve oldukça titiz bir çalışmanın ürünü olduğu anlaşılan bu metin, uluslararası kamuoyunun gündemine getirilerek tartışmaya açılması ve küresel barışı inşa edecek bir metne dönüştürülmelidir.

Evrensel Kudüs Kriterlerinin genel çerçevesi şöyle çizilebilir: Evrensel Kudüs Kriterleri, farklı inançların, kültürlerin ve medeniyetlerin adalet, hakkaniyet, barış ve birlikte yaşama temelinde bir arada var olabileceğini tarihsel olarak kanıtlayan, İslam medeniyetinin çok kültürlü yönetim pratiğinden doğmuş evrensel ilkelerdir. Bu kavram, Kopenhag Kriterleri gibi belirli bir coğrafya veya siyasal yapı için geçerli teknik normlar bütünü olmaktan ziyade, insanlığın ortak vicdanına, adalet duygusuna ve tarihsel tecrübesine seslenen bir medeniyet tasavvurunun ifadesidir.

Kudüs Kriterleri; ilk örneklerini Medine Vesikası ile Hz. Peygamber döneminde göstermiş, Hz. Ömer'in Kudüs fethi sırasında sergilediği dini hoşgörü ve adalet ilkeleriyle pekişmiş, sonraki dönemlerde ise tüm semavi dinlerin temsilcilerine

dini, kültürel ve toplumsal özgürlük alanları tanıyan derinlikli bir yönetim modeline dönüşmüştür. Bu ilkeler, sadece Müslümanlara değil, tüm insanlığa hitap eden bir barış ve hak merkezli dünya düzeni anlayışı sunar.

Bu bağlamda Kudüs Kriterleri;

- Her inanç grubuna yaşama ve ibadet özgürlüğü tanınması,
- Farklılıkların bir tehdit değil, zenginlik olarak kabul edilmesi,
- Adaletin, güçlü olanın değil haklı olanın lehine işlemesi,
- Toplumlar arası barışın çatışmayla değil diyalogla kurulması,
- İnsan onurunun kutsal kabul edilmesi, gibi temel ilkeleri kapsar.

Bugünün Batı merkezli seküler-kapitalist düzeninin “öteki” üzerinden varlığını sürdürdüğü, insan hakları ve özgürlük söylemlerinin ise çoğu zaman araçsallaştırıldığı eleştirisine karşılık, Kudüs Kriterleri, medeniyetler arası samimi bir birlikte yaşama projesidir. Kudüs, bu bağlamda yalnızca coğrafi bir mekân değil, aynı zamanda adalet merkezli bir dünya düzeni fikrinin sembolüdür.

Siyonizmin Kudüs'ü bir çatışma merkezi getirme ısrarına insanlığın verebileceği en güzel cevap; Kudüs'ü insanlığın kolektif vicdanını, ahlaki tutarlılığını ve küresel medeniyet tahayyülünü belirleyen bir merkeze dönüştürmektir. Bunun yollarından biri olarak “Evrensel Kudüs Kriterleri” bir mihenk taşı olarak kabul edilebilir.

Kudüs İttifakı

Siyonizmin, özelde Filistin topraklarında, genelde ise küresel ölçekte yaygınlaştırılmaya çalıştığı terör ve kaos stratejileri karşısında, ortak bir irade ve eylem kapa-

sitesine sahip ittifak yapılarına duyulan ihtiyaç açıktır. Her ne kadar mevcut konjonktürde bu tür bir ittifakın inşası uzak bir ihtimal gibi görünse de, bu sorumluluk

öncelikle İslam dünyasının omuzlarındadır. Bununla birlikte, söz konusu ittifakın gerekliliği yalnızca İslam dünyasının geleceği açısından değil, bütün insanlığın ortak selameti bakımından da stratejik bir zorunluluk haline gelmiştir. Nitekim tarzı, kapsamı ve bileşenleri değişkenlik gösterse de bu tür bir birliktelik eninde sonunda hayata geçirilmek durumunda kalacaktır.

Bu çalışmanın kaleme alındığı 2025 Ağustos'unda siyasi çevrelerce kullanılmaya başlanan “Kudüs İttifakı” ya da “Kudüs Paketi” kavramı bu birlikteliğe işaret etmektedir. Bu kavramın ilk kullanımlarında içerdiği anlam çerçevesi genellikle şöyle anlaşılmaktadır/çizilmektedir:

Kudüs İttifakı, işgalci İsrail'in Filistin topraklarında uyguladığı saldırgan ve yayılmacı politikalara karşı, başta Türkiye olmak üzere Suriye, Irak, Mısır gibi bölge ülkelerinin öncülüğünde oluşturulması teklif edilen çok taraflı bir bölgesel işbirliği ve dayanışma mekanizmasıdır. Bu ittifak, Orta Doğu'da barış, istikrar ve güvenliğin kalıcı biçimde tesisi için bölge ülkelerinin kendi inisiyatifleriyle geliştireceği yeni bir diplomatik ve stratejik çerçeveyi temsil etmektedir. Kudüs İttifakı'nın öncelikli amacı, siyonistlerin uluslararası hukuku ve insan haklarını açıkça ihlal eden politikalarının durdurulması, Gazze'deki soykırımın önlenmesi, Mescid-i Aksa ve Kudüs'ün

kutsallığının korunması ve Filistin halkının meşru haklarının tanınmasıdır. Bu bağlamda ittifak, yalnızca siyasi değil, aynı zamanda ahlaki, insani ve tarihsel bir sorumluluğun ifadesidir.

İttifak, bölge halklarının kendi kaynakları, imkânları ve iradeleriyle hareket ederek dış müdahalelere bağımlılığı azaltmayı; emperyalist çıkar hesaplarına dayalı politikaları etkisizleştirmeyi; siyonizm tehdidi altındaki toprakları terör, işgal ve yıkımın değil, barış, kalkınma ve dayanışmanın merkezi haline getirmeyi hedeflemektedir.

Kudüs, bu ittifakın sembolik ve stratejik merkezidir. Kudüs'ün tarih boyunca farklı din, kültür ve toplulukların birlikte yaşadığı bir barış coğrafyası olması, paktin evrensel adalet, barış ve birlikte yaşama ilkeleri üzerine inşa edilmesini sağlamaktadır.

Kudüs ittifakı, hem Filistin meselesinin adil çözümünü önceleyen bir diplomatik girişimdir hem de Orta Doğu'nun kendi geleceğini belirleme iradesini ortaya koyan bütüncül bir bölgesel vizyon çağırısıdır.

Kudüs İttifakı yukarıda özetlediğimiz çerçeveyi de aşmış, zaman içerisinde yalnızca İslam dünyasının değil, aynı zamanda insanlığın geleceğine dair kaygı taşıyan ve siyonizmin küresel etkilerine karşı durma iradesini beyan eden diğer devlet ve aktörlerin de katılımıyla, geniş tabanlı bir küresel ittifaka dönüşmelidir.

Siyonizmin Krizi

21. yüzyıla gelindiğinde siyonizm, hem ahlaki hem politik hem de pratik düzeyde bir kriz yaşamaktadır. Siyonizmin sonuna işaret eden bu krizi birkaç başlık altında değerlendirmek mümkündür:

Gazze'de ve Batı Şeria'da yaşanan insanlık dışı uygulamalar – abluka, yıkım, suikastlar, hastane ve okul saldırıları – artık siyonist destekçisi devletler tarafından bile tepkiyle karşılanmaktadır. Özellikle 7 Ekim 2023 sonrası başlayan saldırılarda

on binlerce sivilin ölümü, siyonist pratiğin bir devlet politikası olarak soykırım niteliği taşıdığını gözler önüne sermektedir. İşgalci İsrail'in “öz savunma” söylemi, artık uluslararası vicdanda karşılık bulmamaktadır.

Birleşmiş Milletler dahil pek çok uluslararası kurum, İsrail'in uygulamalarını uluslararası hukuka aykırı bulmakta, birçok devlet soykırım ve apartheid uygulamalarına açıkça karşı çıkmaktadır. Güney Afrika'nın

Uluslararası Adalet Divanı'na (ICJ) yaptığı soykırım başvurusu, İsrail'in yargılanabilirliğini somutlaştıran önemli bir adım olmuştur.

Siyonizmin başlangıçta Yahudiliği temsil etme iddiasının, günümüzde hiçbir karşılığı kalmamıştır. Bu durum, Yahudi diasporasında da bölünmeye yol açmıştır. Diplomatik düzeyde, savaş suçları ve soykırım suçlamaları uluslararası izolasyonu derinleştirirken, özellikle genç diaspora Yahudilerinde siyonizme mesafe koyma eğilimi güçlenmektedir. Özellikle Amerika'daki genç Yahudi kuşaklar, siyonist devletin uygulamalarını dini değerlerle bağdaştıramamakta ve kendilerini bu ideolojik projenin dışında konumlandırmaktadır. *"Not in my name"* (Benim adıma değil) protestoları, bu kopuşun sembolüdür.

Ayrıca işgal altındaki topraklardaki işgalci Yahudi toplumunun hem kendi içinde hem de hükümetleriyle yaşadıkları krizler de gittikçe derinleşmektedir. Bu krizin merkezinde, İsrail toplumundaki derin ideolojik yarılma, ekonomik kırılganlık,

uluslararası meşruiyet kaybı, diaspora desteğinde aşınma, askeri kapasitedeki zaafı ve Filistin halkının yenilenen direniş potansiyeli yer almaktadır. Yahudi toplumunu seküler-liberal kesimler ile dini-milliyetçi yerleşimci blok arasında bölen çatışma, ülkenin siyasal ve toplumsal istikrarını aşındırmaktadır. Sürekli çatışma hali ve kötü yönetim ekonomiyi küçültmekte, ülkeyi dış yardımlara bağımlı hale getirmektedir. Askeri alanda, olası bölgesel çatışmalarda dış desteğe mutlak bağımlılık ve hazırlık eksikliği açıkça hissedilmektedir. Buna karşılık, genç Filistin kuşağı daha birleşik, vizyoner ve post-kolonyal bir gelecek tasavvuru ile hareket etmektedir.⁵

Bugün gelinen noktada, İsrail'in artan militarizmi, derinleşen uluslararası izolasyonu, artan Filistin direnişi ve küresel kamuoyundaki meşruiyet kaybı, siyonizmin kendi krizini yaratmaktadır. Mevcut yöneticilerin politikaları bu süreci hızlandırmakta; siyonizmin hem bölgesel hem de küresel düzeyde *"kaçınılmaz sonu"*na zemin hazırlamaktadır.⁶

Sonuç

Yüzyılı aşkın bir süredir devam eden siyonist proje, bugün hem tarihsel, hem ahlaki, hem de siyasal açılardan derin bir krizle karşı karşıyadır. Filistin halkına yönelik sürdürülen sistematik soykırım ve işgal politikaları, evrensel insan hakları ve adalet ilkeleriyle asla bağdaşmamaktadır. Bu durum, siyonizmin hem bölgesel hem de küresel düzeyde meşruiyetini ciddi şekilde sarsmış; dünya kamuoyunda artan farkındalık ve yükselen direnişle birlikte, bu ideolojik yapının sürdürülebilir olmadığını açıkça ortaya koymuştur.

Siyonizm bugün, Filistin'deki işgalci, soy-

kırımcı ve apartheid uygulamalarıyla insanlık vicdanında büyük bir leke bırakmıştır. İsrail'in militarist politikaları, hukuk ve insan haklarını hiçe sayan eylemleri, bu ideolojinin aslında zulüm ve tahakküm aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu gerçeklik, sadece Filistin halkının değil, dünya çapında adalet, eşitlik ve barış isteyen tüm insanlığın siyonizme karşı durmasını zorunlu kılmaktadır.

Özellikle Gazze'de yaşanan trajediler, siyonizmin aslında sürdürülemez ve insanlık dışı bir rejim olduğunun en somut kanıtıdır. Bu trajediler karşısında

sessiz kalmak, artık sadece siyasal bir tercih değil, aynı zamanda ahlaki bir iflas anlamına gelmektedir. Müslümanlar ve insan hakları savunucuları başta olmak üzere tüm vicdan sahibi kesimlerin, siyonizmin yarattığı zulme karşı aktif direnişi ve kararlı duruşu, bu yapının sonunun gelmesini hızlandıracaktır.

Filistin direnişi, küresel adalet arayışının en güçlü sembollerinden biri haline gelmiştir. İsrail içindeki entelektüellerden diaspora gençliğine, uluslararası toplumun çeşitli kesimlerinden yükselen itiraz sesleri, siyonizmin kendi tabanında da kırılmalar yaşandığını göstermektedir. Bu da, siyonizmin sadece dışarıdan değil içeriden de çökmekte olan bir yapı olduğunun işaretidir.

Son olarak, *"Evrensel Kudüs Kriterleri"* ve

"Kudüs İttifakı" gibi inisiyatifler, insanlığın ortak vicdanında barış ve adaletin yeniden inşası için umut vadetmektedir. Filistin halkının özgürlük ve eşitlik talebi, bölgesel ve küresel işbirliğiyle desteklenmeli, siyonist işgal sona erdirilerek gerçek bir barış ve birlikte yaşama ortamı oluşturulmalıdır.

Tarih, zulümle inşa edilen hiçbir yapının kalıcı olmadığını göstermiştir. Siyonizmin bugün yaşadığı kriz, bu temel gerçekliği bir kez daha teyit etmektedir. Gelecek, Filistin halkının özgür iradesi ve evrensel adalet ilkeleri doğrultusunda şekillenecektir. Bu dönüşümün önündeki en büyük engel, işgal, soykırım ve apartheid rejimi olan siyonizmdir. Dolayısıyla siyonizmin sonu, insanlığın vicdanının ve adalet arayışının zaferi olacaktır.

Kaynakça

Ebtah, Sevsen. "Siyonizm'in Sonu". *Independent Türkçe*, 17 Kasım 2023. Erişim: 24 Ağustos 2025. <https://www.indytrk.com/article-author/sevsen-ebtah>.

Görmez, Mehmet. "Evrensel Barışa Ekilen Tohum: Evrensel Kudüs Kriterleri Belgesi". *Hece* 26/306-308 (Haziran-Temmuz-Ağustos 2022): 580-590.

İbn Haldun. *Mukaddime*. der. Süleyman Uludağ. Tek cilt. İstanbul: Dergah Yayınları, 2022.

Pappé, Ilan. "The Collapse of Zionism". *New Left Review / Sidecar*, 21 Haziran 2024. Erişim: 24 Ağustos 2025. <https://newleftreview.org/sidecar/posts/the-collapse-of-zionism>.

Dipnot

1. Bkz. İbn-i Haldun, *Mukaddime* (Tek cilt).
2. Nisa suresi 75. ayet; Maide suresi 8. ayet.
3. Görmez, "Evrensel Barışa Ekilen Tohum: Evrensel Kudüs Kriterleri Belgesi", 580-590.
4. Görmez, "Evrensel Barışa Ekilen Tohum: Evrensel Kudüs Kriterleri Belgesi", 581.
5. Pappé, "The Collapse of Zionism".
6. Ebtah, "Siyonizm'in Sonu".